

„הרבאי“ — עוד ספר רב־מכר

מצד העלילה שבו. עיקר עניינו: חיי יהודי בן המעמד הבינוני הועיר בברוקלין, שהתאהב תחילה בנערה נוצריה אחת. הוא נענה, לזמן מה, להפצרת הסבא הגוסס, שישא לאשה בחורה יהודיה. סופו שנעשה רבאי רפורמי, עם שלמד תורה אצל רב אורתודוכסי, ונשא בת כומר, שנתגיירה אצל אותו רב אורתודוכסי. פרטי 18 שנות כהונתו של הרבאי הצעיר בקהילות שונות, טלטוליו ונדודיו על פני אמריקה — מהחיים חלק הגון של הספר, הנקרא בקלות.

למה נקרא שם הספר „הרבאי“? — אין זאת אלא משום ששם זה יפה ליחסי־ציבור. נוסף על כך יש בעלילה משום גירוי של סנסציה: רב הנושא גיורת. ואולם, על צד האמת, יכול היה גיבורנו להיות חזן או שוחט, או סתם יהודי, ובעיית גשואי התערובת היתה עומדת בעינה. עובדה היא שפטרוננו של גיבורנו ב„היברו יוניון קולי“ מזהירו מפני התקלה שבדבר נוכח אופיה של כהונתו. אך מכיוון שאין דמות גיבורנו משכנעת בכללותה, וכל כולו נראה לנו כעובד סוציאלי מובהק יותר משהוא נראה כרב וראש צדה, הרי קשה לבוא בטענה אל המחבר שבחר מכת־מדינה, שגשואי תערובת שמה, והכתירה בתואר „הרבאי“. כמה מן הפרקים המתארים ריקנותם של חיי עדה נידחת באמריקה. בין בדרום בין בקליפורניה, כתובים ביד נאמנה ובכושר תפיסה, ויש גם מומנטים של מקוריות תיאורית. אבל רוב רובם של פרקי הספר לא נכתבו אלא כדי לעורר סקרנותם של הקוראים וערכם הספרותי מוטל בספק גדול. **י. מעיין**

כשאתה קורא ספרו של נוח גורדון „הרבאי“* ורואה שלפניך סופר היודע לפרוש יריעה רחבה של חיי היהודים באמריקה, אתה תוהה על עגמומיתה ושעמומה של התמונה הנראית לך על פני יריעה רחבה זו. עד שאתה מסיים קריאתו של ספר זה ואתה נוכח לדעת, שלמרות יכולת התיאור ושטף הלשון של המחבר אין זו „אינפואה ממש של היהדות באמריקה“ — כפי שהעיד אחד המבקרים „בסאטורדי רביו“, כי אם תוספת לא כל כך מוצלחת, לסידרת הספרים מן הסוג של „מארגרי מורנינגסטאר“, שאומרים עליהם המומחים שלנו ליחסי ציבור, כי הם „שווים מיליון דולר“ מבחינת הפירסומת שהם מעניקים ליהודי אמריקה, אלא אינם עשויים — כמוכן — לעמוד ימים רבים במיבחן שיני הנמן. יצירה בת־חלוף מסוג זה, די לה אם אינה מעוררת רוגז ומרירות בלב הקורא היהודי, ודי לה אם אינה מעידה על שנהא עצמית עמוקה של מחברה, כדרך שמצאנו אצל רבים מהסופרים האמריקניים היהודים הששים להוקיע כל מום ופגע בחיים היהודיים מתוך רצון להוכיח שהם „אובייקטיביים בתכלית“ ומתוך המגמה והתוחלת, שספרם יזכה בתואר רב־מכר וגם יסרט בהוליווד.

ניתנה האמת להיאמר, שבעל הרומאן נח גורדון אפשר שקיפח את סיכויו להסרטה משום שהסיפור הוא יוצא דופן במקצת,

* *The Rabbi*, by Noah Gordon, McGraw-Hill Book Co., 1965; 389 pp.

ציונים ביבליוגרפיים

המחבר גותן בספר סקירה היסטורית על התפתחותו של ה„איזור היהודי האוטונומי“ ומתאר את החבל תיאור גיאוגרפי־גאולוגי. בספר מיסמכים רבים הכרוכים בהקמתו, שלטונו והרכבו של החבל.

ספר חדש על בירוביג'אן

ההתיישבות היהודית בבירוביג'אן מאת יעקב לבבי (באביצקי), סדרת „גלויות“, החברה ההיסטורית הישראלית (ראובן מס), 445 עמוד.